

Dr. Daniel Brkič

ODPUSTITI POMENI LJUBITI

Priznam, da se je tudi v tretjem tisočletju težko srečati s Kristusom, ker čakamo nove novice, saj smo bolj naklonjeni in privrženi razbojniku Barabi, kakor Jezusu. Za Barabo so se pri Pilatu zavzeli preračunljivci že takrat. V nas je strah velikih duhovnikov Ana in Kajfe, prokuratorja Poncija Pilata, kralja Heroda, farizejev, starešin, množice ... Strah nas je resnice, pravice, lepote, miru, dobrote, poštenosti, ponižnosti, iskrenosti, ljubezni ... Raje se zavzemamo za laž, pričujemo po krivem, čislamo umazanijo, ustvarjamo hrup, prisegamo na hudobijo in brutalnost, se predajamo krivolovu, nasedamo mamljivi ošabnosti in zapeljivi hinavščini, smo nagnjeni k Judeževemu poljubu izdajstva in ustoličujemo svoj ego, ker smo obsedeni z zagledanostjo vase.

Takrat, v dneh prve velike noči, so nedolžnega Jezusa prijeli vojaki. S tem smo hoteli ujeti Boga. Nato so Jezusa bičali. S tem smo hoteli mučiti Boga. Iz Jezusa so se norčevali. S tem smo se hoteli norčevati iz Boga. Nedolžnega Jezusa so obsodili na smrt. S tem smo hoteli obsoditi na smrt Boga. Nato so Jezusa slekli do kože. S tem smo hoteli ogoliti Boga. Končno so Jezusa ubili. S tem smo hoteli ubiti Boga. Dali so si duška. Prepričani so bili, da je Bog končno v njihovi pesti in da so ga zasačili. Potem so dali za vsak slučaj Jezusa še v zapečaten in zastražen grob. Teolog Branko Periša je zaključil, da smo se s tem hoteli nespametni brihtneži dokončno znebiti Boga.

Mi vsi smo udeleženci velikonočne povorke spretnih igralcev, ki jo sestavljajo Ana in Kajfa, Pilat, Herod, Judež, saduceji, farizeji, glavarji, Peter, dvorska služkinja, oba razbojnika, vojaki, radovedni mimoidoči, zijalasta množica ... Vsi smo vključeni v njihov cinizem, psovke, bogokletje, kršitev Božjih zapovedi, brezboštvo in skandiranje: »Hočemo upornika in morilca Barabo, Kristusa pa križaj!« V nevednosti in samoprevari ljudstva tičita naša izgubljenost in samoslepilo. V Pilatovi oholosti tiči naša bahatost. Mislimo, da lahko v svoji napihnjenosti in samovšečnosti počnemo, karkoli se nam zahoče. Verjamemo, da smo absolutni gospodarji in da lahko poteptamo resnico in pravico. V Anovi in Kajfovi grabežljivosti tičijo naša pohlepnost, neznačajnost, politikantstvo, preračunljivost in prilizovanje iz koristi. V Judeževi lakomnosti tiči naša prodana duša, v njej pa slo po denarju, ki je korenina vsega zla (1 Tim 6,10). V zavisti farizejev in glavarjev tiči naša

ljubosumnost, ker se bojimo, da ne bomo prvi, popularni, čislani, pohvaljeni in priljubljeni.

Vsi ti ljudje z majhno dušo so se bali, da jih bo Jezus prekašal in bo načet njihov narcisizem. Zato so ga z užitkom sramotili in ga pribili na križ. Kakšno bogokletstvo! A Križani nas uči molka, ne pa nemosti. Tudi molk je način umiranja. Na križu ni veliko govoril. Pa saj itak sredi njihovega nesmiselnega žlobudranja sploh ni prišel do besede. Rekel je le, kar je bilo nujno, čeprav so ga stalno provocirali. Jaz pa tako rad drugim dopovedujem, jih prepričujem, z njimi tekmujem, se dokazujem, jim vsiljujem svoje mnenje in hočem biti upoštevan. Naučiti se moram modrosti molka, namesto da se zatekam v nemost iz užaljenosti, trme in prizadetosti. Takrat, ko me najbolj peče srčna rana zaradi krivic, se moram naučiti svoja težka izkustva izpovedati v prošnji: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo kaj delajo.« (Lk 23,34) To je vse, kar lahko naredim, saj sem glede drugih nemočen. Po takšni molitvi sem lahko miren, ker vem, da je vse, kar doživljam, predano v Božjo pravično presojo. Sprašujem se, ali akterji Kristusovega križanja res niso vedeli kaj delajo?

Razkrivam vam svoje razmišljanje o drami velikega petka: Kristus, tvoja izjava o odpuščanju me osuplja. Zalotila me je nepripravljenega. Za me si nedojemljiv. Prisotni ob vznožju križa so napeto čakali, kaj bo tvoja prva beseda po tolikih žalitvah. Brihtneži so pričakovali maščevanje, ti pa si z drevesa ljubezni izrekel blago molitev odpuščanja. V katerem kotičku tvojega izmučenega srca je nastal ta stavek? Presenečaš me, ker vse ljudi ljubiš z isto ljubeznijo in jih priporočaš svojemu Očetu. Svoje krvnike si zagovoril z neverjetnim opravičilom, češ, da ne vedo, kaj delajo. A ker sodim po sebi, sem prepričan, da so vedeli, kaj je prav in kaj je narobe, a niso dovolili, da jim spregovori vest. Utišali so jo. Zaprli so oči pred dobroto in se podali v jamo svojega hudodelstva. Eno so zagotovo vedeli; slišali so za tvojo ljubezen. Vem, da nisi mislil, da so toliko neumni in nori, da ne bi vedeli, kaj delajo. Žal niso vedeli, da lahko edino tvoje delo odrešenja izbriše njihove ostudne grehe. Sliši se absurdno; rešilo jih je njihovo neznanje. Ali bo rešilo tudi mene, ko vendar o tebi, Križani Odrešenik, in o tvojem krščanstvu vem veliko, a se kljub temu sprenevedam, odlašam in se delam nepoučenega in neobveščeneega. Moralo bi me biti sram, jaz pa se s tem celo ponašam. Jezus Kristus, prosim te, posreduj pri svojem Očetu tudi zame in kljub moji mlačnosti in okorelosti reci: »Oče, odpusti mu, saj ne ve kaj dela.«

Odpuščanje ni stvar razpoloženja ali občutkov. Odpuščanje je stvar odločitve. Nihče si ne zasluži odpuščanja. Odpuščanje je dar. Je milost. Kako pa vem, da sem odpustil? Ko nič več noč in dan ne razmišljam o tem. Ko mi ni več treba stalno govoriti o tem. Ko ne čutim več potrebe po maščevanju. Ko v srcu ni več prizadetosti, jeze in zagrenjenosti. Ko svojim dolžnikom želim dobro, da se spreobrnejo k ljubezni. Odpuščam lahko samo toliko, kolikor ljubim, kajti če odpustim, moram odpustiti iz ljubezni. Spoznal sem, da me maščevanje osreči le za trenutek, odpuščanje pa za vedno. Odpustiti pomeni ljubiti.

Veliki petek je oporišče vere, ker me uči odpuščanja. Uči me, da trpljenje prerašča v ljubezen za druge. Ljubezen je edino zdravilo za nesmrtnost. Prag smrti prestopa samo tisti, ki je čist v srcu. Jezus je učil: »Blagor čistim v srcu, kajti Boga bodo gledali.« (Mt 5,8) Preden je šel Jezus na križ, je svojim učencem umil noge in jim rekel, da so čisti, vendar ne vsi (Jn 13,10). Vedel je namreč, da bo Juda Iškarijot izdal ljubezen. Nečistost v novi zavezi ne označuje v prvi vrsti obredne ali moralne nečistosti, kot to napačno razume večina, ampak pove, kakšen je moj odnos do zapovedi ljubezni, ki jo izražam do bližnjega. Biti nečist pomeni biti nesposoben ljubiti. Pomeni biti sposoben ljubezen izdati. Pomeni izstopiti iz občestva večne ljubezni, kot je to naredil potuhnjeni, a svetohlinski Judež. Evangelist Janez je zabeležil, da je takrat, ko je vzel tisti grižljaj, izdal ljubezen, in šel ven, a je bila zunaj noč (Jn 13,30). V Judeža je vstopila zlodejeva tema. Kaj je pekel? Pekel je, ko ne morem več ljubiti. Dostojevski je zapisal: »Vrag se z Bogom bojuje, bojišče pa so človeška srca.« Življenje brez Boga konča v noči. Kakšna simbolika! Jezus je to v priliki izrazil slikovito: »Vrzite ga ven v najzunanjejšo temo; tam bo jok in škripanje z zobmi.« (Mt 22,13)

Vsaka religija in ideologija imata svoj simbol. Budisti imajo lotosov cvet, Judje Davidovo zvezdo, muslimani polmesec, komunisti kladivo in srp, nacisti svastiko ... Simbol krščanstva je križ velikega petka. Ni enega brez drugega. Veliki petek pooseblja realni svet: zmontirani proces, lažne priče, nasilje, strahovlado, naščuvano zmanipulirano rajo, javnomnenjsko propagando, skorumpirane oblastnike, umazane interese, prebrisanost, preračunljivost, egoizem, narcisizem ... Toda veliki petek je v očeh vere povsem drugačen. Ne postavlja nas pred zid, ampak v zidu odpira vrata, kajti ljubezen je močnejša od smrti. Križ človeštvo deli; za ene je škandal in norost, za druge pa je Božja moč in modrost. To je zapisal veleumni apostol Pavel, teolog teologov.

Popolna zmaga je samo v ljubezni. Kdor se odloči zanjo, mora biti pripravljen na rane. Krščanski Bog je ranjeni Bog. Bolj kot fizično trpljenje je Jezusa bolela krivica. Vsemogočni, ki lahko z lahkoto zmelje vse v prah, je privolil poslušati izzivalno modrovanje: »Druge je rešil, naj reši sebe, če je on (res) Božji Mesija, Kristus, in Izvoljenec.« (Lk 23,35) Pred tem je namreč v Betaniji obudil Lazarja od mrtvih in ga rešil iz smrti. Toda Jezus ni stopil s križa, ker raje vstopa v naš trpeči svet in ga spreminja, čeprav bi lahko iz njega naredil Hirošimo. Že pred strašnim križanjem je napovedal, da bo takrat, ko bo povzdignjen z zemlje, vse pritegnil k sebi (Jn 12,32). K njemu nas stalno priteguje Božja ljubezen, kot magnet. Neverjetno je, da je edino pogan, rimski stotnik, ki je stal pri križu, takrat javno izpričal: »Resnično, ta človek je bil Božji Sin.« (Mr 15,39)

Odgovor na vprašanje velikega petka je jasen. Križani je druge rešil tako, da sebe ni rešil, ampak nam je izkazal ljubezen do konca (Jn 13,1). Prvi, ki je šel z njim v raj, je bil skesani desni razbojnik. Prava ljubezen se vedno daruje in odstopa svoj prostor drugemu. Evangelist Janez je zapisal, da je Bog svet tako vzljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak bi imel večno življenje (Jn 3,16). Ljubezen je najmočnejši način razodevanja in najprimernejši način spoznavanja Boga (C. Sorč). Pri tem nam ni treba žrtvovati razuma, saj je krščanska vera argumentirana in gre za »razumnost vere« (intellectus fidei).

Ljudje se od vedno sprašujemo, kakšen je Bog in zakaj je na svetu zlo. Jezusov križ je odgovor na oboje. Veliki petek je odgovor na najtežje vprašanje. Bog, ki je čista ljubezen, je odgovoril z ljubeznijo in tudi s sodbo. A zapomnimo si, da Bog sodi tako, da ljubi. Neverjetno, kajne? Bog je dokazal svojo ljubezen do nas tako, da je na križu prevzel nase tudi kazen naših grehov.

S svojim trpljenjem in smrtjo je osmisлил tudi naše trpljenje. Ko Sveto pismo govori o trpljenju, pravi, da je zaradi trpljenja prizadeto in vznemirjeno vse stvarstvo. Vse stvarstvo trpi in je trpljivo. Zato stvarstvo nestrpno hrepeni po razodetju Božjih sinov (Rim 8,19), da se bo iz suženjstva razpadljivosti rešilo v svobodo slave, saj celotno stvarstvo skupno zdihuje in trpi porodne bolečin (Rim 8,22). Trpljenje je sestavni del stvarstva in življenja. Kdor uči drugače, laže proti Bogu in obljublja več, kot obljublja Sveto pismo. Tudi Božji Sin, trpeči Kristus,

je kot Sin človekov postal majhen, občutljiv, ranljiv, odvisen in trpljiv človek. Na veliki petek se je neumrljivi podvrigel bolečini in zakonom smrtnosti.

Oče je Sina poveličal ravno na križu. Zato veliki petek ni zgodba o neuspehu in porazu, ampak o močni tolažbi. Bog že od samega začetka vstopa v prešo trpljenja, groze, pregona, prezira, krivic, roganja in masakra, zato vemo, da je v vsej tej godlji z nami. Kristus je slika nevidnega Boga, je učlovečenje Boga. On sam je sprava, ki nas pomirja s svetim Bogom. Kristus je priča Boga. Kristus velikega petka je edinstven, saj odpira vrata zmage, slave in vstajenja od mrtvih. Veliki petek ni praznik pogrebnega sprevoda in jadikovanja, ampak je slavje vesele novice o zmagi nad grehom, peklom in smrtjo.

Velikemu petku sledi velikonočna nedelja, vstajenje od mrtvih. Jezus je na križu trpel in umrl zares, ne le dozdevno. Tretji dan je slavno vstal iz groba, zares in v poveličanem telesu. To je čudež čudežev. To je potrditev Kristusovega božanstva. To je jamstvo našega večnega življenja. Zato se je apostol Pavel smrti rogal v brk: »Smrt, kje je tvoja zmaga? Smrt, kje je tvoje želo?« (1 Kor 15,55) Jezus ne živi zato, ker se oznanja, temveč se oznanja zato, ker živi (Rudolf Bultmann).

Velika noč je največji krščanski praznik, ker je praznik življenja. Gregor Nazianški (329-390) je zapisal: »Včeraj sem bil s Kristusom križan, danes sem z njim oživiljen. Včeraj sem bil s Kristusom pokopan, danes z njim vstajam v življenje.«

Žal današnji svet ne gre po poti vstajenja od mrtvih, ampak živi v kulturi brezupa in smrti. Odločili smo se za filozofijo lagodne široke poti, ki vodi v pogubo. Božje vrednote smo zamenjali s svojimi vrednotami. Vero v Boga smo zamenjali z vero v človeka, z vero vase. Krščanstvo smo nadomestili s psevdo-duhovnostjo modernih mitologij, para-religijami, puhlimi atrakcijami in kratkimi senzacijami. Zlo razglašamo za dobro, greh za normalno in sprejemljivo, poštenost, poslušnost in vrline pa posnemamo od lažnih idolov. To je greh proti Bogu in človeku. Kaj je greh? Greh je nesprejetje Boga, ki je ljubezen. Greh je vse, kar je proti ljubezni. To je osnovni vzrok človeške bede in nesreče.

Predstavljajmo si, da nekdo potrka na naša vrata in nam vzhičeno pove: »Čestitam, izbrani ste za dobitnika največje nagrade. Pravkar ste osvojili deset milijonov evrov.« To bi bila vesela in vznemirljiva novica, kajne?

Zagotovo bi bili zelo navdušeni. A bili bi razočarani, ko bi nam nato rekli, da to ne drži, da gre za potegavščino, in da je vse povedano laž: ni dobitka, ni denarja, ni zmagovalca. Kruto, kajne? Spoznali bi, da je šlo za lažno sporočilo, ki je brez moči. Zato je apostol Pavel velikonočno oznanilo strnil v glavno misel, rekoč: »Če Kristus ni bil obujen, je naša vera prazna, mi pa smo lažnive priče in od vseh ljudi najbolj pomilovanja vredni ... Toda Kristus je vstal ...« (1 Kor 15,14-20) Aleluja« John Donne (1572-1631), angleški duhovnik in pesnik, je zapisal: »Smrt, ne bodi ponosna; Bog ti ne bo dovolil zmagati!«

Kristjani, izgubljenemu človeštvu vrnimo veliko noč, saj je praznik življenja. Bodimo velikonočni ljudje. Vsaka velika noč je začetek čudovite večnosti. Kajti za velikim petkom prihaja nedelja, dan Gospodovega vstajenja od mrtvih, in dan našega slavnega vstajenja. »Amen, pridi, Gospod Jezus!« (Raz 22,20)

»Na božično jutro najdemo jasli, polne življenja,
na velikonočno jutro pa najdemo grob, prazen smrti.
Zdaj poznamo celotno resnico: smrt ni konec življenja,
in življenje, kakršno poznamo, je samo začetek življenja.«
(Joan Chittster, ameriška teologinja)